

የሰ/መ/ቁጥር 31185

ግንቦት 12 ቀን 2000 ዓ.ም

ዳኞች፡- ዓብዱልቃድር መሐመድ

ታፈሰ ይርጋ

መድሕን ኪሮስ

ዓለ መሐመድ

ሁልጣን አባተማም

አመልካች፡- የኢትዮጵያ መድን ድርጅት ነ/ፈ.ጅ ቀረቡ

ተጠሪ፡- የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ ነ/ፈ.ጅ ቀረቡ

መዝገቡ ተመርምሮ ቀጥሎ የተመለከተው ፍርድ ተሰጥቷል

ፍ ር ድ

ይህ ጉዳይ በመድን ውል ላይ የተመሠረተን ይርጋ የሚመለከት ሲሆን የአሁን ተጠሪ በአዳማ ልዩ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በአሁን አመልካችና በሥር 1ኛ እና 2ኛ ተከሣሾች ላይ ባቀረበው ክስ 1ኛ ተከሣሽ በሚያዝያ 13 ቀን 1989 ዓ.ም በተፈረመ ውል ከከሣሽ ብር 3000 ሺህ ሲበደር በ2ኛ ተከሣሽ ስም የተመዘገበች መኪና በዋስትና አስይዟል። በብድሩ ውል መሠረት 1ኛ ተከሣሽ ዕዳውን አጠናቆ ሳይከፍል በዋስትና የተያዘችው መኪና ጉዳት የደረሰባት ስለሆነና ከሣሽ በመድን ውሉ መሠረት 3ኛ ተከሣሽ ለ1ኛ ተከሣሽ ሊከፍለው የሚገባው ገንዘብ ቅድሚያ መብት ስላለው 3ኛ ተከሣሽም ለመክፈል ፈቃደኛ ሆኖ ነገር ግን ዛሬ ነገ በማለት ክፍያውን ሳይፈጽም ስለቀረ ሦስቱም ተከሣሾች ክስ የቀረበበትን ገንዘብ እንዲከፍሉ ይወስንልን በማለት ጠይቋል።

የሥር 3ኛ ተከሣሽ የአሁን አመልካችም ቀርቦ በመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያነት ባነሣው ክርክር በዋስትና ተይዛለች የተባለችው መኪና በአደጋ ጉዳት የደረሰባት በነሐሴ 2 ቀን 1988 ዓ.ም ሲሆን ክሱ የቀረበው መስከረም 24 ቀን 1997 ዓ.ም ነው። 3ኛ ተከሣሽ ዕዳውን አምኗል የተባለው ደግሞ የካቲት 11 ቀን 1989 ነው። ከዚህ ጊዜ ጀምሮ ክሱ እስከቀረበበት ድረስ ያለው

ሲታሰብ 7 ዓመት ከ7 ወር ከ10 ቀን ነው። ይህም በንግድ ሕግ ቁጥር 674 ላይ እንደተመለከተው ጉዳቱ በደረሰ በ2 ዓመት ጊዜ ወስጥ ክሱ መቅረብ ሲገባው እንደዚሁ ተቋርጧል ቢባል ከተቋረጠበት ጊዜ ጀምሮ በሁለት አመት መቅረብ ሲኖርበት በዚህ ጊዜ ውስጥ ክሱ ያልቀረበ ስለሆነ በይርጋ ቀሪ ስለሚሆን ፍ/ቤቱ ክሱን ውድቅ ሊያደርግ ይገባል በማለት ተከራክሯል።

የፌዴራል መ/ደ/ፍ/ቤት በዚህ ረገድ የቀረበውን ክርክር መርምሮ በፍ/ብ/ሕ/ቁ/1852/2/ መሠረት ይርጋ ከተቋረጠ በኋላ ድጋሚ የሚኖረው የይርጋ ጊዜ 10 ዓመት እንደሆነ መገንዘብ የሚቻል በመሆኑና ይህ የ10 ዓመት የይርጋ ጊዜም ከመጠናቀቁ በፊት ክሱ ስለቀረበ 3ኛ ተከሣሽ ክሱ በይርጋ ቀሪ ሆኗል በማለት ያቀረበው የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ ተቀባይነት የለውም ካለ በኋላ ግራ ቀኙ በፍሬ ጉዳይ ረገድ ያቀረቡትን ክርክር ውሣኔ ሰጥቷል።

3ኛ ተከሣሽ የአሁን አመልካች በዚህ ውሣኔ ቅሬታ አድርጎት የይግባኝ ቅሬታውን ለኦሮሚያ ጠ/ፍ/ቤት አቅርቦ ፍ/ቤቱም በበኩሉ ግራ ቀኙን አከራክሮ ይርጋ ከተቋረጠ በኋላ ድጋሚ የይርጋ ጊዜ የሚታሰበው አስቀድሞ በነበረው የይርጋ ጊዜ ልክ እንደሆነ ከፍ/ብ/ሕ/ቁ 1852 ድንጋጌ መረዳት የሚቻል እንደመሆኑ መጠን በዚህም ጉዳይ ይግባኝ ባይ ዕዳውን አምኗል ከተባለበት ጊዜ ጀምሮ የ2 ዓመት የይርጋ ጊዜ ከሚታሰብ በስተቀር 10 አመት ሲሆን ስለማይችል ይርጋው ከተቋረጠም በኋላ በዚህ የሁለት አመት ጊዜ መልስ ሰጪ ክሱን ያላቀረበ በመሆኑ የሥር ፍ/ቤት ክሱ በይርጋ ቀሪ አልሆነም በማለት መቃወሚያውን ውድቅ ማድረግ በአግባቡ አይደለም ብሎ ይህንኑ የከፍተኛውን ፍ/ቤት ውሣኔ ሽሮ ክሱ በይርጋ ቀሪ ሆኗል በማለት ውሣኔ ሰጥቷል።

የአሁን ተጠሪም በዚህ ውሣኔ ቅሬታ አድርጎት የይግባኝ ቅሬታውን ለፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት አቅርቦ ጠቅላይ ፍ/ቤቱም በበኩሉ ግራ ቀኙን አከራክሮ ክሱ በይርጋ ቀሪ ሆኗል በማለት የኦሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤት የሰጠውን ውሣኔ በመሻር በይርጋ አልተቋረጠም ሲል ዋናው ክርክር በኦሮሚያ

ጠቅላይ ፍ/ቤት እንዲታይ ብሎ ጉዳዩን ወደ ኦሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤት መልሷል።

የሰበር አቤቱታው የቀረበው ይህንኑ ውሳኔ ለማስለወጥ ሲሆን ይህ ችሎትም አቤቱታውን መርምሮ ጉዳዩ በንግድ ሕግ ቁጥር 674/1/ ላይ የተመለከተው የ2 ዓመት ጊዜ ተቋርጧል ከተባለ አዲሱ የይርጋ ጊዜ የሚታሰበው በንግድ ሕግ መሠረት ወይንስ በፍትሐዊነት ሕግ የሚለው ተጣርቶ ሊወሰን እንደሚገባው በማመኑ ተጠሪን በመጥራት ግራ ቀኙን አከራክሯል።

በአጠቃላይ የክርክሩ ይዘት ከላይ የተመለከተው ሲሆን የሰበር አቤቱታው ያስቀርባል ከተባለበት ነጥብ አኳያ እንደሚከተለው ተመርምሯል።

በኢንሹራንስ ውል ላይ ተመስርቶ የሚቀርብ ማንኛውም ክስ ጉዳቱ በደረሰ በ2 ዓመት ጊዜ ውስጥ መቅረብ እንዳለበት የኢንሹራንስን ጉዳይ በተለይ በሚገዛው በንግድ ሕግ በቁጥር 674/1/ ላይ ተመልክቷል። በሌላ በኩልም በሕጉ ላይ የተመለከተው የይርጋ ጊዜ ሲቋረጥ እንደ አዲስ ስለሚቆጠረው የይርጋ ጊዜ በንግድ ሕግ ላይ አልተመለከተም። ይህ ነጥብ በልዩ ሕግ ማለትም በንግድ ሕግ ካልተሸፈነ ወደ ጠቅላላ ሕግ መሄድ ከሕግ አተረጓጎም መርህ አኳያ ተቀባይነት ያለው ስለሆነ በዚህ መሠረት ጠቅላላ ሕጉን መመልከት አግባብነት ይኖረዋል። ለጉዳዩ አግባብነት የሚኖረውም ድንጋጌ የፍ/ብ/ሕ/ቁ/1852 ሲሆን በዚህ ድንጋጌ መሠረትም ይርጋ በተቋረጠ ጊዜ ከተቋረጠበት ጊዜ ጀምሮ እንደገና አዲስ የይርጋ ዘመን መቁጠር እንደሚጀምር በዚህ ድንጋጌ በንዑስ ቁጥር /1/ ሥር ተመልክቷል።

ከዚህ ድንጋጌ በግልጽ መረዳት የሚቻለው ይርጋው በተቋረጠ ጊዜ ቀድሞ የነበረው የይርጋ ጊዜ እንደ አዲስ መቁጠር የሚጀምር መሆኑን ነው።

በእርግጥ በዚህ ድንጋጌ በንዑስ ቁጥር /2/ ሥር ይርጋው ተቋርጦ በሚገኝበት ጊዜ የይርጋ ዘመኑ አቆጣጠር ሁልጊዜ 10 ዓመት እንደሆነ ተመልክቷል። ይሁንና ይህ ድንጋጌ የሚገኘው ጠቅላላ የውሎች ሕግ በሚለው ክፍል ከመሆኑም በላይ ውልን አስመልክቶ የሚቀርብ ክስ በ10 ዓመት ይርጋ

ቀሪ እንደሚሆን በፍ/ብ/ሕ/ቁ 1845 ላይ ስለተመለከተ ከዚህ ከጠቅላላ ውል ጋር በተያያዘ አንድ የይርጋ ጊዜ ሲቋረጥ ሌላ አዲስ የ10 ዓመት የይርጋ ጊዜ ሊኖር እንደሚችል ከሚያስገነዝብ በስተቀር በልዩ ሕግ የይርጋ ጊዜው ከ10 ዓመት ዝቅ ብሎ የሚኘው ሁሉ ተቋርጦ በሚገኝበት ወቅት አዲሱ የይርጋ ጊዜ 10 ዓመት ነው ማለት ሕግ አውጪው ለተለያዩ ክሶች የተለያዩ የይርጋ ጊዜ የሰጠውን እንደመለወጥ የሚቆጠር ነው።

ስለሆነም የፌዴራል ጠ/ፍ/ቤት ክስ በይርጋ አልተቋረጠም በማለት የሰጠው ውሳኔ ለድንጋጌው ተገቢውን ትርጉም ባለመስጠት ስለሆነ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ሆኖ ተሰጥቷል።

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራል ጠ/ፍ/ቤት በመ.ቁ 24495 በሚያዝያ 10 ቀን 1999 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ስለሆነ በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ 348/1/ መሠረት ተሸሯል።
2. ተጠሪ የይርጋ ጊዜው ከተቋረጠ በኋላ ክሱን በንግድ ሕግ ቁጥር 674/1/ ላይ እንደተመለከተው በ2 ዓመት ጊዜ ማቅረብ ሲገባው ይህ ጊዜ ካለፈ በኋላ ያቀረበው ክስ በይርጋ ቀሪ ስለሚሆን የኦሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤት በዚህ መሠረት ክሱ በይርጋ ቀሪ ሆኗል በማለት የሰጠው ውሳኔ በአግባቡ ስለሆነ አጽንተኛል።
3. ግራ ቀኙ ወጪና ኪሣራ ይቻቻሉ።
4. መዝገቡ ተዘግቶ ወደ መ/ቤት ተመልሷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ቤ/ኃ